

ego credidi, quia tu es Christus Filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti. Et cum haec dixisset, abiit, et vocavit Mariam sororem suam silentio, dicens: Magister adest, et vocat te. Illa ut audivit surgit cito, et venit ad eum: nondum enim venerat Jesus in castellum, sed erat adhuc in illo loco, ubi occurrerat ei Martha. Judaei ergo qui erant cum ea in domo, et consolabantur eam, cum vidissent Mariam quia cito surrexit et exiit, secuti sunt eam dicentes: Quia vadit ad monumentum, ut ploret tibi. Maria ergo, cum venisset ubi erat Jesus, videns eum, cecidit ad pedes ejus et dicit ei: Domine, si fuisses hic, non fuisset mortuus frater meus. Jesus ergo, ut vidit eam plorantem, et Judaeos qui venerant cum ea, plorantes, infremuit [Ms. fremuit] spiritu, et turbavit seipsum, et dixit: Ubi posuisti eum? Dicunt ei: Domine, veni, et vide. Et lacrymans est Jesus. Dixerunt ergo Judaei: Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic, qui aperuit oculos caeci nati, facere ut hic non moreretur? Jesus ergo rursum fremens in semetipso, venit ad monumentum. Erat autem spelunca: et lapis superpositus erat ei. At Jesus: Tollite lapidem. Dicit ei Martha, soror ejus qui mortuus fuerat: Domine, jam foetet, quatruiduanus est enim. Dicit ei Jesus: Nonne dixi tibi, quoniam si crederis, videbis gloriam Dei? Tulerunt ergo lapidem: Jesus autem elevatis sursum oculis, dixit: Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me. Ego sciebam quia semper me audis, sed propter populum qui circumstat, dixi: ut credant quia tu me misisti. Haec cum dixisset, voce magna clamavit: Lazare, veni foras. Et statim prodiit qui fuerat mortuus, ligatus pedes, et manus institis, et facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Jesus: Solvite eum, et sinite abire. Multi ergo ex Judaeis, qui venerant ad Mariam et Martham, et viderant quae fecit Jesus, crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abierunt ad Phariseos, et dixerunt eis quae fecit Jesus. Colle-

¹ Illud « nati », neque in nostris habetur mss. neque in plerisque melioris notae exemplaribus Graecis.

² Adverbium « autem » plerique omnes cum Latini tum Graeci mss. addunt.

³ Nomen « Jesus » a nostris, nonnullisque Graecis mss. abest.

⁴ « Nobis », quod et pleraque Graeci textus habent exemplaria, nostri quoque pari consensu praefecerunt mss.

gerunt ergo pontifices et Pharisei concilium, et dicebant: Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: et venient Romani, et tollent nostrum locum, et gentem. Unus autem ex ipsis Caiaphas nomine, cum esset pontifex anni illius, dixit eis: Vos nescitis quidquam, nec cogitatis quia expediat vobis, ut unus moriatur homo pro populo, et non tota gens pereat. Hoc autem a semetipso non dixit: sed cum esset pontifex anni illius, prophetavit, quod Jesus moriturus erat pro gente, et non tantum pro gente, sed ut filius Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum. xxv, 4. Ab illo ergo die cogitaverunt, ut interficerent eum. Jesus ergo, jam non palam ambulabat apud Judaeos, sed abiit in regionem juxta desertum, in civitatem quae dicitur Ephraim, et ibi morabatur cum discipulis suis. xxvi, 1. Proximum autem erat pascha Judaeorum: xviii, 10. et ascenderunt multi Jerosolymam de regione ante pascha, ut sanctificarent seipsos. Quaerebant ergo Jesum: et colloquebantur ad invicem, in templo stantes: Quid putatis, quia non venit ad diem festum? Dederant autem pontifices et Pharisei mandatum ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.

Cap. XII. — Jesus ergo ante sex dies paschae venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitavit Jesus. xviii, 1. ¹ Fecerunt autem ei cenam ibi: et Martha ministrabat, Lazarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pristini pretiosi, et unxit pedes Jesu, et extersit pedes ejus capillis suis: et domus impleta est ex odore unguenti. Dixit ergo unus ex discipulis ejus, Judas Iscariotes [Ms. Scariothis, qui erat eum traditorus: Quare hoc unguentum non venit trecentis denariis, et datum est egenis? Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, et oculos habens, ea quae mittebantur, ² portabat. Dixit ergo Jesus: Sinite illam ut in

¹ Capitulum istud Joannis xviii, non solum ad canonem 1 revocandum est, in quo cum Matth. cclxxvi, Marc. clviii, Luc. lxxiv, consentit: sed etiam ad canonem 4, in quo cum Matth. cccxxvii, Marc. clx, congruit. Nos haec annotasse contenti, quae in manuscriptis habentur, plena fide expressimus. MARR.

² Duo e nostris mss. cum prepositione habent « exportabat ». Tum juxta Graecum archetypum minori numero, sine « pro » sine.

diem sepulturae meae servet illud. Pauperes enim semper habetis vobiscum, me autem non semper habetis. xcix, 10. Cognovit ergo turba multa ex Judaeis quia illic est: et venerunt, non propter Jesum tantum, sed ut Lazarum viderent, quem suscitavit a mortuis. Cogitaverunt autem principes sacerdotum, ut et Lazarum interficerent: quia multi propter illum abibant ex Judaeis, et credebant in Jesum. c, 1. In crastinum autem, turba multa, quae venerat ad diem festum cum audissent quia venit Jesus Jerosolymam, acceperunt ramos palmarum, et processerunt obviam ei, et clamabant: Hosanna, benedictus, qui venit in nomine Domini, rex Israel. ci, 7. Et invenit Jesus asellum, et sedit super eum, sicut scriptum est: Noli timere, filia Sion: ecce rex tuus venit sedens super pullum asinae. cii, 10. Haec non cognoverunt discipuli ejus primum: sed quando glorificatus est Jesus, tunc recordati sunt, quia haec erant scripta de eo, et haec fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat turba, quae erat cum eo, quando Lazarum vocavit de monumento, et suscitavit eum a mortuis. Propterea et obviam venit ei turba: quia audierant eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerunt ad semetipsos: Videtis quia nihil proficimus? Ecce mundus totus post eum abiit. Erant autem quidam gentiles, ex his qui ascenderant, ut adorarent in die festo. Hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a Bethsaida Galilaeae, et rogabant eum, dicentes: Domine, volumus Jesum videre. Venit Philippus, et dicit Andreae: Andreas rursus et Philippus dixerunt Jesu. ciii, 4. Jesus autem respondit eis, dicens: Venit hora, ut ¹ clarificetur Filius hominis. civ, 10. Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. cv, 3. Qui amat animam suam, perdet eam: et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam. cvi, 10. Si quis mihi ministrat, me sequatur: et ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus. cvii, 1. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, salvifica me ex hac hora. cviii, 40. Sed propterea veni in horam hanc: Pater, clarifica nomen tuum. Venit ergo vox de caelo: Et clarificavi, et iterum clarificabo. Turba

¹ In uno Vaticano, « ut glorificetur », pro « clarificetur ».

ergo quae stabat, et audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alii dicebant: Angelus ei locutus est. Respondit Jesus, et dixit: Non propter me haec vox venit, sed propter vos. Nunc judicium est mundi: nunc princeps hujus mundi ejicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum (Hoc autem dicebat, significans quia morte esset moriturus). Respondit ei turba: Nos audivimus ex lege, quia Christus manet in aeternum: et quomodo tu dicis: Oportet exaltari Filium hominis? Quis est iste Filius hominis? Dixit ergo eis Jesus: Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebrae comprehendant: et qui ambulat in tenebris, nescit quo vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis. Haec locutus est Jesus: et abiit, et abscondit se ab eis. Cum autem tanta signa fecisset coram eis non credebant in eum: ut sermo Isaiae prophetae impleteretur, quem dixit: Domine, quis credidit auditui nostro? Et brachium Domini cui revelatum est? cx, 1. Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaías: Excecitavit oculos eorum et induravit cor eorum: ut non videant oculis, et non intelligant corde, et convertantur, et sanem eos. cx, 10. Haec dixit Isaías, quando vidit gloriam ejus, et locutus est de eo. Veruntamen et ex principibus multi crederent in eum: sed propter Phariseos non confitebantur, ut e synagoga non ejectionerent. Dillexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei. cxii, 1. Jesus autem clamavit, et dixit: Qui credit in me, non credit in me, sed in eum, qui misit me. Et qui videt me, videt eum qui misit me. cxiii, 10. Ego lux in mundum veni: ut omnis qui credit in me in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea, et non custodierit, ego non judico eum. Non enim veni, ut judicem mundum, sed ut salvificem mundum. Qui spernit me, et non accipit verba mea, habet qui judicet eum. Sermo, quem locutus sum, ille judicabit eum in novissimo die. Quia ego ex me ipso non sum locutus, sed qui misit me Pater, habet qui judicet eum. Sermo, quem locutus sum, ille judicabit eum in novissimo die. Quae ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

Cap. XIII. — Ante diem festum paschae, sciens Jesus quia venit hora ejus, ut transeat ex

² Addunt mss. nostri adverbium « autem », quod et in Graeco resonat textu, &c.

hoc mundo ad Patrem: cum dilexisset suos, qui erant in mundum, in finem dilexit eos. cxiii, 9. Et cœna facta, cum diabolus jam misisset in cor, ut traderet eum Judas Simonis¹ Iscariote: cxiv, 3. sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, et quia a Deo exivit, et ad Deum vadit: cxv, 10. surgit a cœna, et ponit vestimenta sua: et cum accepisset linteam, præcinxit se. Deinde² mittit aquam in pelvim, et cepit lavare pedes discipulorum, et extergere linteo, quo erat præcinctus. Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus: Domine, tu mihi lavas pedes? Respondit Jesus, et dicit ei: Quod ego facio, tu nescis modo, scies autem postea. Dicit ei Petrus: Non lavabis mihi pedes in æternum. Respondit ei Jesus: Si non laveris te, non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus: Domine, non tantum pedes meos, sed et manus, et caput. Dicit ei Jesus: Qui lotus est, non indiget ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum: propterea dixit: Non estis mundi omnes. Postquam ergo lavit pedes eorum, et accepit vestimenta sua: cum recubisset iterum, dixit eis: Scitis quid fecerim vobis? cxvi, 3. Vos vocatis me Magister, et Domine: et bene dicitis: sum etenim. cxvii, 10. Si ergo ego lavi pedes vestros, Dominus, et Magister: et vos debetis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos facialis. cxviii, 3. Amen, amen dico vobis: Non est servus major domino suo: neque Apostolus major est eo, qui misit illum. Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea. cxix, 10. Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim: sed ut adimpleatur Scriptura: Qui manducet mecum panem, levabit contra me calcaneum suum. Amodo dico vobis, priusquam fiat: ut cum factum fuerit, credatis quia ego sum. cxx, 1. Amen, amen dico vobis: Qui accipit si quem misero, me accipit: qui autem me accipit, accipit eum qui me misit. cxxi, 1. Cum hæc dixisset Jesus, turbatus est spiritu: et prolestatu est, et dixit: Amen, amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me. cxxii, 4. Aspiciebant ergo ad invicem discipuli, hesitantes de

quo diceret. cxxiii, 10. Erat ergo recumbens unus ex discipulis ejus in sinu Jesu, quem diligebat Jesus. Inuit ergo huic Simon Petrus: et dicit ei: Quis est, de quo dicit? Itaque cum recubisset ille supra pectus Jesu, dicit ei: Domine, quis est?³ Respondit Jesus: Ille est, cui ego intinctum panem porrexero. cxxiv, 9. Et cum intinxisset panem, dedit Judæ Simonis Iscariotæ [Ms. Scariothis]. Et post buccellam, introivit in eum Satanus. cxxv, 10. Et dicit ei Jesus: Quod facis, fac citius. Hoc autem nemo scivit discumbentium ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant, quia oculos habebat Judas, quod dixisset ei Jesus: Eme ea, que opus sunt nobis ad diem festum: aut egenis, ut aliquid daret. Cum ergo accepisset ille buccellam, exivit continuo. Erat autem nox. Cum ergo exisset, dixit Jesus: Nunc clarificatus est Filius hominis: et Deus clarificatus est in eo. Si Deus clarificatus est in eo, et Deus clarificabit [Ms. clarificavit] eum in semetipso: et continuo clarificabit eum. Filii, adhuc modicum vobiscum sum. Quareritis [Ms. Quaritis] me: et sicut dixi Judæis: Quo ego vado, vos non potestis venire: et vobis dico modo. Mandatum novum do vobis: Ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut et vos diligatis invicem. In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem. cxxvi, 1. Dicit ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? Respondit Jesus: Quo ego vado, non potes me modo sequi: sequeris autem postea. Dicit ei Petrus: Quare non possum te sequi modo? Animam meam pro te ponam. Respondit ei Jesus: Animam tuam pro me pones? Amen, amen dico tibi: Non cantabit gallus, donec ter me neges.

Cap. XIV. — cxxvii, 10. Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum, et in me credite. In domo Patris mei mansiones multe sunt. Si quis minus dixisset vobis: Quia vado parare vobis locum. Et si abiero, et preparavero vobis locum: iterum venio, et accipiam vos ad me ipsum, ut ubi sum ego, et vos sitis. Et quo ego vado, scitis, et viam scitis. Dicit ei Thomas: Domine, nescimus quo vadis: et quomodo possumus viam scire? Dicit ei Jesus: Ego sum via, et ve-

¹ Duo e nostri mss. nomen « Simonis », cum Græcis quibusdam exemplaribus nesciunt, pari autem consensu de more legunt « Scariothis ».

² Idem mss. « misit », pro « mittit » legunt.

³ In nostris mss. « Cui respondit Jesus ». Ad-

dunt vero plerique omnes « tunc » particulam, ubi dicitur, « tunc introivit in sum, etc. » Paulo post idem mss. « quia dicit ei Jesus », pro « quod dixisset ei, etc. »

ritas, et vita. Nemo venit ad Patrem, nisi per me. Si cognovissetis me, et Patrem meum utique cognovissetis, et amodo cognoscetis eum, et vidistis eum. Dicit ei Philippus: Domine, ostende nobis Patrem, et sufficit nobis. Dicit ei Jesus: Tanto tempore vobiscum sum, et non cognovistis me? Philippe, qui videt me, videt et Patrem. Quomodo tu dicis: Ostende nobis Patrem? Non creditis, quia ego in Patre, et Pater in me est? Verba, que ego loquor vobis, a meipso non loquor. Pater autem in me manens, ipse facit opera. Non creditis, quia ego in Patre, et Pater in me est? Alioquin propter opera ipsa credite. Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera que ego facio, et ipse faciet, et majora horum faciet: quia ego ad Patrem vado. cxxviii, 4. Et quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in Filio. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam. Si diligitis me, mandata mea servate. Et ego rogabo Patrem, et alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum. Vos autem cognoscetis eum: quia apud vos manebit, et in vobis erit. Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos. Adhuc modicum: et mundus me jam non videt. Vos autem videtis me: quia ego vivo, et vos vivetis. In illo die vos cognoscetis, quia ego sum in Patre meo, et vos in me, et ego in vobis. Qui habet mandata mea, et servat ea, ille est qui diligit me. cxxix, 1. Qui autem diligit me, diligetur a Patre meo: et ego diligam eum, et manifestabo ei meipsum. cxxx, 10. Dicit ei Judas, non ille Iscariotes [Ms. Scariothis]: Domine, quid factum est, quia manifestaturus es nobis teipsum, et non mundo? Respondit Jesus, et dicit ei: Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus diligit eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus: qui non diligit me, sermones meos non servat. cxxxi, 1. Et sermonem quem audistis, non est meus, sed ejus, qui misit me, Patris. Hec locutus sum vobis, apud vos manens. cxxxii, 10. Paraclitus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia, quæcumque dixerò vo-

bis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis: Vado, et venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem: quia Pater major me est. Et nunc dixi vobis priusquam fiat: ut cum factum fuerit, credatis. Jam non multa loquar vobiscum. Venit enim princeps mundi hujus, et in me non habet quidquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, et sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Surgite, eamus hinc.

Cap. XV. — Ego sum vitis vera: et Pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum: et omnem qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plus afferat. Jam vos mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis. Manete in me, et ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites: qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palme, et aresecit, et colligent eum, et in ignem mittent, et ardet. cxxxiii, 4. Si manseritis in me, et verba mea in vobis manserint: quodcumque volueritis petetis, et fiet vobis. cxxxiv, 10. In hoc clarificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis, et efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me Pater, et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut et ego Patris mei præcepta servavi, et maneo in ejus dilectione. Hæc locutus sum vobis, ut gaudium meum in vobis sit, et gaudium vestrum impleatur. Hoc præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. cxxxv, 4. Majorem hæc dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. cxxxvi, 40. Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis. Jam non dicam vos servos: quia servus nescit quid faciat dominus ejus. Vos autem dixi amicos, quia omnia quæcumque audivi a Patre meo, nota feci vobis. Non vos me elegistis: sed ego elegi vos, et posui vos ut catis, et fructum afferatis; et fructus vester maneat: cxxxvii, 4. ut

¹ Propius fortasse Græco habent nostri mss. « qui vidit me, vidit et Patrem, etc. » Tunc eidem textui pressius, « non credis », pro « non creditis ».

² In instanti cum Græco textu nostri quoquo habent mss. « non cognoscitis ».

³ Propius Græco ἐγὼ, cxxxvii, duo etiam e nostris mss. « aruit » legunt.

quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis. cxxxviii, 10. Hæc mando vobis, ut diligatis invicem. Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod sum erat, diligeret: quia vero de mundo non esis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. cxxxix, 3. Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis: Non est servus major domino suo. cxi, 40. Si me persecuti sunt, et vos persequuntur: si sermonem meum servaverunt, et vestrum servabunt. cxli, 1. Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meum: cxlii, 3, quia nesciunt eum, qui misit me. cxliii, 10. Si non venissem, et locutus fuissetis eis, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo. cxliv, 1. Qui me odit: et Patrem meum odit. cxlv, 10. Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent: nunc autem et viderunt, et oderunt et me, et Patrem meum. Sed ut adimpleatur sermo, qui in lege eorum scriptus est: Quia odio habuerunt me gratis. Cum autem venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis a Patre, Spiritum veritatis, qui a Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me; et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis.

Cap. XVI. — Hæc locutus sum vobis, ut non scandalizemini. Absque synagogis facient vos: cxlvi, 1. sed venit hora, ut omnis qui interfecit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo. Et hæc facient vobis, qui non noverunt Patrem, neque me. Sed hæc locutus sum vobis: ut cum venerit horæ eorum, reminiscamini quia ego dixi vobis. cxlvii, 10. Hæc autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram. Et nunc vado ad eum, qui misit me; et nemo ex vobis interrogat me: Quo vadis? Sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam: si enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos. Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, et de iustitia, et de iudicio. De peccato: quidem, quia non crediderunt in me: de iustitia vero, quia ad Patrem vado, et jam non videbitis me: de iudicio autem, quia princeps hujus mundi jam iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modo. Cum autem venerit ille Spiritus

¹ Idem mss. prætermissa vocula « quidem », qui instanti habent proprius Græco textui, « non

veritatis, docebit vos omnem veritatem. Non enim loquetur a semetipso: sed quæcumque audiet, loquetur, et quæ ventura sunt, annuntiabit vobis. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, et annuntiabit vobis. cxlviii, 3. Omnia quæcumque habet Pater, mea sunt. cxlix, 10. Propterea dixi: Quia de meo accipiet, et annuntiabit vobis. Modicum, et jam non videbitis me: et iterum modicum, et videbitis me: quia vado ad Patrem. Dixerunt ergo ex discipulis ejus ad invicem: Quid est hoc, quod dicit nobis: Modicum, et non videbitis me: et iterum modicum, et videbitis me, et: Quia vado ad Patrem? Dicebant ergo: Quid est hoc, quod dicit: Modicum? Nescimus quid loquitur. Cognovit autem Jesus, quia volebant eum interrogare, et dixit eis: De hoc queritis inter vos, quia dixi: Modicum, et non videbitis me: et iterum modicum, et videbitis me. Amen, amen dico vobis: Quia plorabitis, et flebitis vos: mundus autem gaudebit, vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora ejus: cum autem pepererit puerum, jam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis, iterum autem videbo vos, et gaudebit cor vestrum: et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Et in illo die me non rogabitis quidquam. cl, 4. Amen, amen dico vobis: Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modo non petistis quidquam in nomine meo: petite, et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. cli, 10. Hæc in proverbii locutus sum vobis. Venit hora, cum jam non in proverbii loquar vobis, sed palam de Patre annuntiabo vobis. In [Mss. tac. In] illo die in nomine meo petetis: et non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis: ipse enim Pater amat vos, quia vos me amatis [Mss. amatis], et credidistis quia ego a Deo exivi. Exivi a Patre, et veni in mundum: iterum relinquero mundum, et vado ad Patrem. Dicunt ei discipuli ejus: Ecce nunc palam loqueris, et proverbium nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia, et non opus est tibi, ut quis te interroget; in hoc credimus quia a Deo existis. clii, 4. Respondit eis Jesus: Modo creditis? Ecce venit hora, et jam venit, ut dispergamini unusquisque in propria, et me solum relinquatis: et non sum solus, quia Pater mecum est. cliii, 10. Hæc lo-

credunt, *πιστεύουσιν*. mox coherenter « non videtis » pro « non videbitis ».

cutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

Cap. XVII. — Hæc locutus est Jesus: et sublevatis oculis in cælum, dixit: Pater, venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne, quod dedisti ei, det eis vitam æternam. Hæc est autem vita æterna, ut cognoscant te, solum Deum verum, et quem misisti, Jesum Christum. Ego te clarificavi super terram? Opus consummavi, quod dedisti mihi ut faciam; et nunc clarifica me tu, Pater, apud te ipsum, claritate, quam habui priusquam mundus esset, apud te. Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo: tui erant, et mihi eos dedisti, et sermonem tuum servaverunt. Nunc cognoverunt, quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt: quia verba, quæ dedisti mihi, dedi eis: et ipsi acceperunt, et cognoverunt vere quia a te exivi, et erederunt quia tu me misisti. Ego pro eis rogo: non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi, quia tui sunt: et mea omnia tua sunt, et tua mea sunt: et clarificatus sum in eis. Et jam non sum in mundo, et hi in mundo sunt, et ego ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi: ut sint unum, sicut et nos. Cum essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodivi: et nemo ex eis perit, nisi filius perditionis, ut Scriptura impleatur. Nunc autem ad te venio: et hæc loquor in mundo, ut habeant gaudium meum impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, et mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego non sum de mundo. Non rogo, ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos a malo. De mundo non sunt, sicut et ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico meipsum: ut sint et ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis [Mss. his] autem rogo tantum, sed et pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut omnes unum sint, sicut tu, Pater, in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint, ut credat mundus, quia tu me misisti. Et ego claritatem quam dedisti mihi, dedi eis, ut sint unum, sicut et nos unum sumus. Ego in eis, et tu in me, ut sint consummati in unum: et cognoscat mundus quia tu me misisti, et dilexisti

eos, sicut et me dilexisti. Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, et illi sint mecum: ut videant charitatem meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante constitutionem mundi. clvi, 3. Pater iuste, mundus te non cognovit: ego autem te cognovi: clv, 10. et hi cognoverunt, quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen tuum, et notum faciam: ut dilectio, quæ dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis.

Cap. XVIII. — clvi, 1. Hæc cum dixisset Jesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse, et discipuli ejus. clvii, 10. Sciebat autem et Judas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Jesus convenerat illic cum discipulis suis. clviii, 1. Judas ergo cum accepisset cohortem, et a pontificibus et Pharisæis ministros, venit illic cum lanternis, et facibus, et armis. clx, 40. Jesus itaque sciens omnia, quæ ventura erant super eum, processit, et dixit eis: Quem queritis? Responderunt ei: Jesum Nazarenum. Dicit eis Jesus: Ego sum. Stabat autem et Judas, qui tradebat eum, cum ipsis. Ut ergo dixit eis: Ego sum, abierunt retrorsum, et ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogavit eos: Quem queritis? Illi autem dixerunt: Jesum Nazarenum. Respondit Jesus: Dixi vobis, quia ego sum; si ergo me queritis, sinite hos abire. Ut impletur sermo, quem dixit: Quia quos dedisti mihi, non perdidit ex eis quemquam. clxi, 1. Simon ergo Petrus habens gladium eduxit eum: et percussit pontificis servum: et abscidit auriculam ejus dexteram. Erat autem nomen servo Malechus. clxi, 10. Dixit ergo Jesus Petro: Mitte gladium: tuum in vaginam. Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum? clxii, 1. Cohors ergo, et tribunus, et ministri Judæorum comprehenderunt Jesum, et ligaverunt eum. clxiii, 10. Et adduxerunt eum ad Annam primum: erat enim socer Caiphas, qui erat pontifex anni illius. Erat autem Caiphas, qui consilium dederat Judæis: Quia expedit unum hominem mori pro populo. clxiv, 1. Sequebatur autem Jesus Simon Petrus, et alius discipulus. clxv, 10. Discipulus autem ille erat notus pontifici, et introivit cum Jesu in atrium pontificis. clxvi, 1. Petrus autem stabat ad ostium foris. clxvii, 1. Exivit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, et dixit ostiariae, et introduxit Petrum. clxviii, 1. Dicit ergo Petro ancilla ostiaria: Nunquid et tu ex discipulis es hominis

¹ Pronomen « tuum », quod et codices quidam Græci tacent, in nostris mss. non habetur.

istius? Dicit ille: Non sum. **CLXIX, 10.** Stabant autem servi et ministri ad prunas, quia frigus erat, et calefaciebant se: erat autem cum eis et Petrus stans, et calefaciens se. Pontifex ergo interrogavit Jesum de discipulis suis, et de doctrina ejus. **CLXX, 4.** Respondit ei Jesus: Ego palam locutus sum mundo: ego semper docui in synagoga, et in templo, quo omnes Judæi conveniunt: et in occulto locutus sum nihil. **CLXXI, 10.** Quid me interrogas? Interroga eos, qui audierunt quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt quæ dixi- rim ego. **CLXXII, 1.** Hæc autem cum dixisset, unus assistens ministrorum dedit alapam Jesu, dicens: Sic respondes pontifici? **CLXXIII, 10.** Respondit ei Jesus: Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene, quid me cædis? **CLXXIV, 1.** Et misti eum Annas ligatum ad Caiphæm pontificem. **CLXXV, 1.** Erat autem Simon Petrus stans et calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Nunquid et tu ex discipulis ejus es? Negavit ille, et dixit: Non sum. Dicit ei unus ex servis pontificis, cognatus ejus, cujus absceidit Petrus auriculam: Nonne ego te vidi in horto cum illo? Iterum ergo negavit Petrus: et statim gallus cantavit. **CLXXVI, 1.** Adducunt ergo Jesum a Caipha in prætorium. Erat autem mane: **CLXXVII, 10.** et ipsi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent pascha. Exivit ergo Pilatus ad eos foras, et dixit: Quam accusationem afferitis adversus hominem hunc? Responderunt, et dixerunt ei: Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissimus eum. Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, et secundum legem vestram judicate eum. Dixerunt ergo ei Judæi: Nobis non licet interficere quemquam. Ut sermo Jesu impletur, quem dixit, significans qua morte esset moriturus. **CLXXVIII, 1.** Introivit ergo iterum in prætorium Pilatus, et vocavit Jesum, et dixit ei: Tu es rex Judæorum? Respondit Jesus: A temetipso hoc dicit, an alii dixerunt tibi de me? **CLXXIX, 10.** Respondit Pilatus: Nunquid ego Judæus sum? Gens tua, et pontifices tradiderunt te mihi: quid fecisti? Respondit Jesus: Regnum meum non est de hoc mundo;

¹ Tacent nostri mss. pronomen « ei », quod neque in Græco resonat textu.

² Ita exemplaria omnia capitulum isthæc Joannis **CLXX** ad canonem quartum revocant, conjunguntque cum capitulis Matthæi **CCXXI**, Marci **CCXXI**, ac ejusdem Joannis **CXCII**, quibuscum tamen nihil fere commune habet. Referendum

si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent, ut non traderer Judæis: nunc autem regnum meum non est hinc. **CLXXX, 4.** Dixit itaque ei Pilatus: Ergo rex es tu? Respondit Jesus: Tu dicis quia rex sum ego. **CLXXXI, 10.** Ego in hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati: omnis qui est ex veritate, audit vocem meam. Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? **CLXXXII, 9.** Et cum hoc dixisset, iterum exivit ad Judæos, et dicit eis: Ego nullam invenio in eo causam. **CLXXXIII, 4.** Est autem consuetudo vobis, ut unum dimittam vobis in pascha: vultis ergo dimittam vobis regem Judæorum? **CLXXXIV, 1.** Clamaverunt ergo rursus omnes, dicentes: Non hunc, sed Barabam. Erat autem Barabbas latro.

Cap. XIX. — CLXXXV, 4. Tunc ergo apprehendit Pilatus Jesum, et flagellavit. Et milites plectentes coronam de spinis, imposuerunt capiti ejus: et veste purpurea circumdederunt eum. Et veniebant ad eum, et dicebant: Ave, rex Judæorum: et dabant ei alapas. **CLXXXVI, 9.** Exivit ergo iterum Pilatus foras, et dicit eis: Ecce adduco eum foras, ut cognoscatis quia nullam invenio in eo causam. **CLXXXVII, 4.** Exivit ergo Jesus portans coronam spineam, et purpureum vestimentum. Et dicit eis: Ecce homo. **CLXXXVIII, 1.** Cum ergo vidisset eam pontifices, et ministri, clamabant dicentes: Crucifige, crucifige eum. **CLXXXIX, 10.** Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, et crucifigite: cxc, 9. ego enim non invenio in eo causam. **CXXI, 10.** Responderunt ei Judæi: Nos legem habemus, et secundum legem debet mori, quia Filium Dei se fecit. **CXXII, 4.** Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus esset prætorium iterum: et dixit ad Jesum: Unde es tu? Jesus autem responsum non dedit ei. **CXXIII, 10.** Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non loqueris? Nescis quia potestatem habeo crucifigere te, et potestatem habeo dimittere te? Respondit Jesus: Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, majus peccatum habet. Et exinde querebat Pilatus dimittere eum. Judæi autem

foret ad canonem primum, copulandumque cum Matthæi capitulo **CCXX**, Marci **CC**, Lucæ **CCXII**, itemque ejusdem Joannis **CLXXVI**, cum quibus per omnia consentit. Sed contra fidem omnium codicum nihil nobis permittimus. **MARR.**
² Cum Græcis plerisque exemplaribus « eum » pronomen nostri quoque mss. nesciunt.

clamabant dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. Omnis enim, qui se regem facit, contradicit Cæsari. Pilatus autem cum audisset hos sermones, adduxit foras Jesum: et sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithostrotos [Mss. Lithostrotus], Hebraice autem Gabbatha. Erat autem parasceve pasche, hora quasi sexta, et dicit Judæis: Ecce rex vester. **CXXIV, 1.** Illi autem clamabant: Tolle, tolle, crucifige eum. **CXXV, 10.** Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Responderunt pontifices: Non habemus regem, nisi Cæsarem. **CXXVI, 1.** Tunc ergo tradidit eis illum, ut crucifigeretur. **CXXVII, 1.** Susceperunt autem Jesum, et eduxerunt. Et bajulus sibi crucem, exivit in eum, qui dicitur Calvaria, locum, Hebraice autem Golgotha: ubi crucifixerunt eum, **CXXVIII, 1.** et cum eo alios duos, hinc et hinc, medium autem Jesum. **CXXIX, 1.** Scripsit autem et titulum Pilatus, et posuit super crucem. Erat autem scriptum: Jesus Nazarenus, rex Judæorum. **CC, 10.** Hunc ergo titulum multi Judæorum legerunt: quia prope civitatem erat locus ubi crucifixus est Jesus. Et erat scriptum Hebraice, Græce, et Latine. Dicebant ergo Pilato pontifices Judæorum: Noli scribere, rex Judæorum; sed quia ipse dixit: Rex sum Judæorum. Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi. **CCI, 1.** Milites ergo cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta ejus (et fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem) et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad invicem: Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cujus sit. Ut Scriptura impletur, dicens: Partiti sunt vestimenta mea sibi: et in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt. **CCII, 10.** Stabant autem juxta crucem Jesu, mater ejus, et soror matris ejus Maria Cleopha, et Maria Magdalene. Cum vidisset ergo Jesus matrem, et discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suæ: Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo: Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. **CCIII, 4.** Postea sciens Jesus quia omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit: Sitio. Vas ergo erat positum aceto plenum. Illi autem spongiam plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori ejus. **CCIV, 1.** Cum ergo accepisset Jesus acetum, dixit: Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. **CCV, 10.** Judæi ergo (quoniam parasceve erat), ut non remaneret in cruce corpora sabbato (erat enim magnus dies ille sabbati), rogaverunt

Pilatum, ut frangerentur eorum curra, et tollerentur. Venerunt ergo milites: et primi quidem frugerunt curra, et alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Jesum autem cum venissent, ut viderunt eum jam mortuum, non frugerunt ejus curra: sed unus militum lancea laesus ejus aperuit, et continuo exivit sanguis et aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit, et verum est testimonium ejus. Et ille scit quia vera dicit: ut et vos credatis. Facta sunt enim hæc, ut Scriptura impletur: Os non comminuetis ex eo. Et iterum alia Scriptura dicit: Videbunt in quem transfixerunt. **CCVI, 1.** Post hæc autem rogavit Pilatum Joseph ab Arimathæa (eo quod esset discipulus Jesu, occultus autem propter metum Judæorum) ut tolleret corpus Jesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo, et tulit corpus Jesu. **CCVII, 10.** Venit autem et Nicodemus, qui venerat ad Jesum nocte primum, ferens mixturam myrrhæ et aloes, quasi libras centum. **CCVIII, 1.** Acceperunt ergo corpus Jesu, et ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Judæis sepelire. Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus: et in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo propter parasceven Judæorum, quia juxta erat monumentum, posuerunt Jesum.

Cap. XX. — CCIX, 1. Una autem sabbati, Maria Magdalene venit mane, cum adhuc tenebræ essent, ad monumentum: et vidit lapidem sublatum a monumento. **CCX, 10.** Cucurrit ergo, et venit ad Simonem Petrum, et ad alium discipulum, quem amabat Jesus, et dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento, et nescimus ubi posuerunt eum. Exiit ergo Petrus, et ille alius discipulus, et venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul, et ille alius discipulus præcucurrit citius Petro, et venit primus ad monumentum. Et cum se inclinasset, vidit posita linteamina, non tamen introivit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, et introivit in monumentum: et vidit linteamina posita, et sudarium, quod fuerat super caput ejus, non cum linteaminibus positum, sed separatim involutum in unum locum. Tunc ergo introivit et ille discipulus, qui venerat primus ad monumentum: et vidit, et credidit: nondum enim sciebant Scripturam, quia oportebat eum a mortuis resurgere. Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos. **CCXI, 1.** Maria autem stabat ad monumentum foris, plorans. Cum ergo fieret, inclinavit se, et prospexit in monumentum: et vidit duos Angelos in albis, sedentes, unum ad caput, et unum ad pedes, ubi positum fuerat

corpus Jesu. cxxii, 10. Dicunt ei illi: Mulier, quid ploras? Dicit eis: Quia tulerunt Dominum meum, et nescio ubi posuerunt eum. Hæc cum dixisset, conversa est retrorsum, et vidit Jesum stantem: et non sciebat quia Jesus est. Dicit ei Jesus: Mulier, quid ploras? Quem quæris? Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei: Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti eum: et ego eum tollam. Dicit ei Jesus: Maria. Conversa illa, dicit ei: Rabboni (quod dicitur Magister). Dicit ei Jesus: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum: vade autem ad fratres meos, et dic eis: Ascendo ad Patrem meum, et Patrem vestrum, Deum meum, et Deum vestrum. Venit Maria Magdalene annuntians discipulis: Quia vidi Dominum, et hæc dixit mihi. cxxiii, 9. Cum ergo sero esset die illo, una sabbatorum, et fores essent clausæ, ubi erant discipuli congregati propter metum Judæorum, venit Jesus, et stetit in medio, et dixit eis: Pax vobis. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus, et latus. cxxiv, 10. Gavisus sunt ergo discipuli viso Domino. Dixit ergo eis iterum: Pax vobis. Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. Hæc cum dixisset, insufflavit, et dixit eis: Accipite Spiritum sanctum: cxxv, 7. quorum remisistis peccata, remittuntur eis: et quorum retinueritis, retenta sunt, cxxvi, 10. Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Jesus. Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidi-mus Dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus ejus ¹ fixuram clavorum, et mittam digitum meum in locum clavorum, et mittam manum meam in latus ejus, non credam. cxxvii, 9. Et post dies octo, iterum erant discipuli ejus intus: et Thomas cum eis. Venit Jesus januis clausis, et stetit in medio, et dixit: Pax vobis. Deinde dicit Thomæ: Infer digitum tuum huc, et vide manus meas, et affer manum tuam, et mitte in latus meum: et noli esse incredulus, sed fidelis. cxxviii, 10. Respondit Thomas, et dixit ei: Dominus meus, et Deus meus. Dixit ei Jesus: Quia vidisti me, Thoma, credidisti: beati qui non viderunt, et crederunt. Multa quidem et alia signa fecit Jesus in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc

autem scripta sunt, ut credatis, quia Jesus est Christus Filius Dei: et ut credentes, vitam habeatis in nomine ejus.

Cap. XXI. — cxxix, 9. Postea manifestavit se iterum Jesus ² discipulis ad mare Tiberiadis. Manifestavit autem sic. Erant simul Simon Petrus, et Thomas, qui dicitur Didymus, et Nathanael, qui erat a Cana Galilee, et filii Zebedæi, et alii ex discipulis ejus duo. Dicit eis Simon Petrus: Vado piscari. Dicunt ei: Venimus et nos tecum. Et exierunt, et ascenderunt in navim: et illa nocte nihil preceperunt. Mane autem facto stetit Jesus in littore: non tamen cognoverunt discipuli quia Jesus est. Dixit ergo eis Jesus: Pueri, nunquid pulmentarium habetis? Responderunt ei: Non. Dicit eis: Mitte in dexteram navigii rete, et invenietis. Miserunt ergo: et jam non valebant illud trahere præ multitudine piscium. cxxx, 10. Dixit ergo discipulus ille, quem diligebat Jesus, ³ Petro: Dominus est. Simon Petrus cum audisset quia Dominus est, tunica succinxit se (erat enim nudus) et misit se in mare. Alii autem discipuli navigio venerunt (non enim longe erant a terra, sed quasi cubitis ducentis) trahentes rete piscium. cxxxii, 9. Ut ergo descenderunt in terram, viderunt prunas positas, et piscem superpositum, et panem. Dicit eis Jesus: Afferte de piscibus, quos prendidistis nunc. cxxxii, 9. Ascendit Simon Petrus, et traxit rete in terram, plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent, non est scissum rete. cxxxiii, 9. Dicit eis Jesus: Venite, prandete. cxxxiv, 10. Et nemo audebat discumbentium interrogare eum: Tu quis es? Sciens, quia Dominus est. cxxxv, 9. Et venit Jesus, et accepit panem, et dat eis, et piscem similiter. cxxxvi, 10. Hoc jam tertio manifestatus est Jesus discipulis suis, cum resurrexisset a mortuis. Cum ergo prandissent, dicit Simoni Petro Jesus: Simon Joannis, diligis me plus his? Dicit ei: Etiam, Domine, tu scis quia amo te. cxxxvii, 9. Dicit ei: Pasce agnos meos. cxxxviii, 10. Dicit ei iterum: Simon Joannis, diligis me? Ait illi: Etiam Domine, tu scis quia amo te. cxxxix, 9. Dicit ei: Pasce agnos meos. cxxxix, 10. Dicit ei tertio: Simon Joannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio: Amas

¹ Fortasse rectius juxta Græcum, τὴν τήνον nostri etiam mss. legunt «figuram», pro «fixuram».

² Duo e nostris mss. non addunt «discipulis»: quædam vero Græca exemplaria etiam «Jesus»

nomen prælerunt.

³ Nomen «Petro», quod in Græcis tamen plerisque omnibus libris habetur, ab uno altero e nostris mss. abest.

me? Et dixit ei: Domine, tu omnia ¹ nosti: tu scis quia amo te. cxxxxi, 9. Dixit ei: Pasce oves meas. cxxxxi, 10. Amen, amen dico tibi: Cum esses junior, cingebas te, et ambulabas ubi volabas: cum autem senueris, extends manus tuas, et alius te cinget, et duceat quo tu non vis. Hoc autem dixit, significans quia morte clarificaturus esset Deum. Et cum hoc dixisset, dicit ei: Sequere me. Conversus Petrus vidit illum discipulum, quem diligebat Jesus, sequentem, qui et recubuit in cœna super pectus ejus, et dixit: Domine, quis est qui tradet te? Hunc ergo cum vi-

disset Petrus, dixit Jesu: Domine, hic autem quid? Dicit ei Jesus: ² Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? Tu me sequere. Exiit ergo sermo iste inter fratres, quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Jesus: Non moritur; sed: Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? Hic est discipulus ille, qui testimonium perhibet de his, et scripsit hæc: et scimus, quia verum est testimonium ejus: sunt autem et alia multa, quæ fecit Jesus, quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, libros.

¹ Primo etiam loco duo e nostris mss. præferunt, «tu omnia scis», pro «nostri».

² Antiquissimus error scriptorum, qui pro «si» particuli conditionali, posuerunt «sic», contra fidem Græci contextus, ubi ἐάν legitur; quod Syrus quoque et Arabs sequuntur. In ms. nostro codice num. 19 emendatus fuit locus uterque, ubi «sic» positum est; sed alia manus reposuit quod emendatum erat. Alius autem codex ms. num. 15, eum primo loco legisset: «Sic eum volo manere, etc.» postea tamen posuit, «sed

si sic eum volo manere, donec veniam, quid ad te?» Cæteri constanter legunt «sic». Marr.

— Codex reginæ sub num. 14, qui et S. Wenceslai fuisse olim dicitur, probe is quidem antiquitatis et notæ, «si» legit utroque in loco, pro «sic» juxta Græcum textum ἐάν. Quoniam vero tralaticium hæc super re questionem retere, non est e re nostra, auctores sumus, ut adeas criticos sacros, et Hieronymum nostrum lib. 1 contra Jovinianum, et quæ nobis notata sunt ad eum locum.

Explicit evangelium secundum Joannem.